

DE LA INOVAȚIA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT SPRE INOVAȚIA LA LOCUL DE MUNCĂ

Veronica PRISĂCARU, conf. univ. dr.
Universitatea Agrară de Stat din Moldova

Orcid ID: 0000-0002-2952-6888

Tatiana IVANOVA
Czech University of Life Sciences Prague, Czech Republic
Orcid ID: 0000-0002-9831-4969

CZU: 331.42:378.147:005.591.6

DOI: 10.5281/zenodo.6670327

Abstract

The main objective of the research was to analyze five undergraduate study programs: Agronomy, Plant Protection, Selection and Genetics of Agricultural Crops, Animal Husbandry, Agri-Food Safety at the State Agrarian University in order to evaluate the dimensions of innovation in education. In order to achieve the proposed objective, the following research methods were used: synthesis of conceptual approaches to innovation in education, opinion poll, generalization, deduction, reasoning. The research resulted in the formulation of directions for optimizing the innovative values of the vocational education related to the analyzed programs.

Keywords: education, innovation, study program, State Agrarian University of Moldova.

Introducere

În condițiile actuale, când calitatea învățământului profesional este vizată tot mai activ în disputele publice de diverse niveluri, cooperarea dintre educație, cercetare-dezvoltare și sectorul real trebuie să formeze un tot întreg, solid și interactiv, capabil să răspundă așteptărilor dinamice și în continuă schimbare [2]. Produsul final al acestei cooperări trebuie să fie o ofertă educațională adaptată la necesitățile sectoarelor, capabilă să furnizeze forță de muncă care nu doar poate face față oricăror schimbări în mediul practic, dar este aptă și să aducă schimbarea și modernizarea la locurile de muncă, să se impună prin abordarea inovativă a atribuțiilor profesionale.

Inovația la locul de muncă, la rândul său, este un produs al educației și autoeducației. În acest context, distingem rolul semnificativ al procesului de predare-învățare-evaluare în formarea competențelor inovaționale la viitorii specialiști și manageri. Astfel, pentru a forma forță de muncă predispusă spre inovație, însuși procesul educațional trebuie să întrunească două cerințe de bază:

- a) să se bazeze pe metode inovative;
- b) să contribuie la formarea spiritului și competențelor inovative la discipoli.

În temeiul celor expuse, deducem asupra rolului esențial al inovației în procesul educației profesionale ca mijloc de formare a competențelor inovative – element indispensabil al performanței la locul de muncă.

Termenul de „*inovație*” își are originea în cuvântul latin „*inovatis*”, ceea ce în traducere înseamnă *înnoire, noutate, schimbare*. Literatura tehnico-economică mondială interpretează inovația ca un proces de transformare a progresului tehnico-științific potențial în unul real, prin noi produse sau tehnologii noi.

Inovația în învățământ, la rândul său, este definită ca un proces deliberat de transformare a practicilor prin introducerea unei noutăți curriculare, pedagogice sau organizaționale, care face obiectul unei diseminări și care vizează ameliorarea durabilă a reușitei educative a elevilor și studenților [3].

În opinia altor autori, inovația în învățământ este o activitate deliberată, care urmărește introducerea unei noutăți într-un context dat și este pedagogică pentru că își propune ameliorarea substanțială a pregătirii elevilor/studenților printr-o situație de interacțiune și

interactivitate [1]. Obiectivul general al pedagogiei inovative, la rândul său, constă în formarea competențelor inovative, acestea referindu-se la cunoștințe, abilități și atitudini necesare pentru ca activitatea inovațională să aibă succes [2].

În vederea elucidării mai exacte a esenței inovației în învățământ, Consiliul Cercetării Sociale și a Activității asupra Inovației Tehnologice și Sociale din Canada propune de a lua în calcul trei dimensiuni ale acesteia:

- dimensiunea curriculară – la nivelul programelor de studiu;
- dimensiunea pedagogică - la nivelul procesului de învățământ;
- dimensiunea organizațională – la nivel de structură, roluri și funcții îndeplinite de persoanele implicate în învățământ.

În baza dimensiunilor susmenționate, inovația în învățământ este definită ca un proces deliberat de transformare a practicilor prin introducerea unei noutăți curriculare, pedagogice sau organizaționale, care face obiectul unei diseminări și care vizează ameliorarea durabilă a reușitei educative a elevilor și studenților [1].

Se consideră că preocupările de problemele inovației în procesul de învățământ au existat încă în cele mai vechi timpuri. Cu referire la învățământul contemporan, constatăm că un moment de cotitură îl reprezintă crearea la începutul anilor 60 ai secolului trecut la nivelul OCDE a Centrului pentru cercetare și inovare în învățământ (CERI), ultimul având obiectivul de a promova inovarea în domeniul respectiv. Ulterior s-au amplificat acțiunile de promovare a inovației în învățământ, au fost create nenumărate instituții și alte organisme orientate la susținerea inovației în educație [3, p. 111].

Astăzi inovarea și transferul de cunoștințe sunt recunoscute ca componente indispensabile ale societății, indiferent de modul de organizare și pornind de la individ până la nivel macroeconomic, național sau regional. Necesitatea inovației este argumentată tot mai proeminent prin schimbările rapide, competiția acerbă și accelerată în toate domeniile de activitate, mediul extrem de flexibil și dinamic care condiționează reproiectarea sistemelor și structurilor economice și sociale. Cu alte cuvinte, trăim astăzi într-o lume bazată pe competiție și eficiență, iar cunoașterea este forța de bază a acesteia. În contextul celor expuse, este firească preocuparea Uniunii Europene pentru crearea unei societăți bazate pe cunoaștere, sarcină imposibil de realizat fără o abordare inovațională a educației. Ca urmare, anul 2009 a fost desemnat de Consiliul Uniunii Europene ca anul creativității și inovației, pornind de la premisa că Europa trebuie să-și consolideze capacitatea de creativitate și inovare din motive sociale și economice. Anul European al Creativității și Inovării a avut drept țință conștientizarea importanței creativității și inovării pentru dezvoltarea personală, socială și economică, diseminarea bunelor practici, stimularea educației și cercetării și a dezbaterii politice legate de aceste subiecte. Mesajul principal al Anului European al Creativității și Inovării a fost: Creativitatea și inovarea contribuie la prosperitatea economică precum și la bunăstarea individuală și socială [4].

Material și metodă

Prezenta cercetare a fost realizată în cadrul proiectului de cercetare: Abordări previzionale a sporirii calității competențelor în învățământul superior agrar în bază parteneriatului cu mediul de afaceri, cu cifrul nr.20.80009.0807.41, autoritatea contractantă - Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare.

În calitate de metode de cercetare au fost folosite: sinteza abordărilor conceptuale ale inovației în învățământ, sondajul de opinie, generalizarea, deducția, formularea de raționamente. Au fost utilizate, ca surse de informații, o serie de publicații științifice axate pe problematica inovației în învățământ, date aferente Anului European al Creativității și Inovării expuse pe pagina web <https://ec.europa.eu>, datele obținute în cadrul sondajului de opinie realizat.

Rezultate și discuții

Condițiile în care se desfășoară activitatea întreprinderilor agricole în Republica Moldova sunt marcate de aceleași schimbări, ca și toate celelalte domenii de activitate, sub influența flexibilității și dinamismului factorilor de mediu, precum și competiției în creștere. Ca urmare, managerii entităților conștientizează tot mai mult rolul potențialului inovativ al resurselor umane în sporirea performanței afacerilor și, implicit, în asigurarea competitivității și sustenabilității acestora. Vizavi de calitatea tinerilor specialiști furnizați de instituțiile de învățământ profesional sunt declarate cerințe care, cu doar câțiva ani în urmă, nu păreau atât de necesare. Acest ultim raționament este argumentat și prin rezultatele unui sondaj de opinie realizat pe un eșantion de 42 respondenți – manageri și specialiști ai unor întreprinderi agricole performante și 108 studenți ai programelor de studii de licență Agronomie, Protecția plantelor, Selecția și genetica culturilor agricole, Zootehnie, Siguranța produselor agroalimentare din cadrul Universității Agrare de Stat.

Fiindu-le solicitată evaluarea calității cunoștințelor oferite în cadrul programelor vizate, cea mai mare dintre managerii și specialiștii antrenați în sondaj (75%) au oferit calificativul „excelent”, în timp ce 25% din respondenți au pledat pentru calificativul „bine”. Studenții au fost mai modești în aprecierea calității cunoștințelor. Astfel, doar 40,7% au oferit calificativul „excelent”, iar 50,9% - calificativul „bine”. În același timp, oferirea calificativului „satisfăcător” de către 6,5% și a calificativului „slab” de către 1,9% din studenți denotă existența unor rezerve de îmbunătățire și, respectiv, necesitatea unor intervenții continue în programe pentru a asigura un nivel de calitate corespunzător așteptărilor beneficiarilor interni.

Cu referire la calitatea deprinderilor practice, aprecierile sunt mai modeste, acestea fiind redate în figurile 1 și 2.

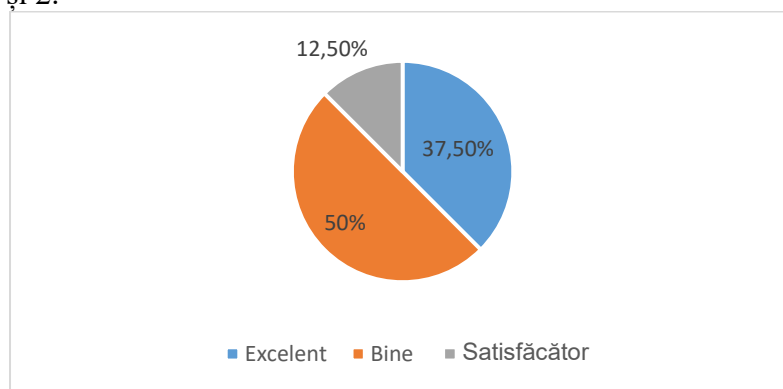

Figura 1. Evaluarea de către reprezentanții mediului de afaceri a calității competențelor practice ale studenților

Sursă: elaborat de autor

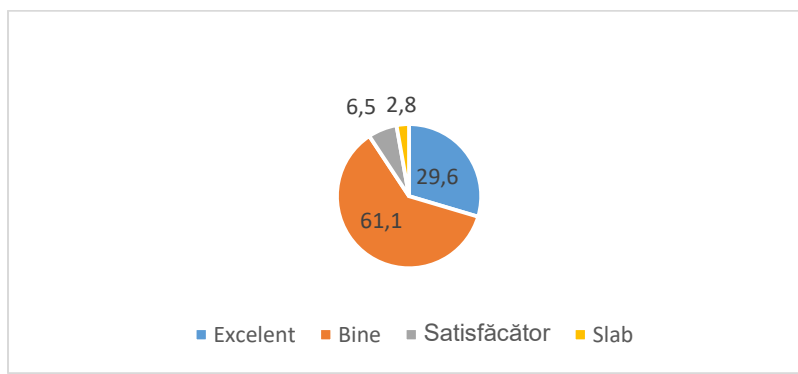

Figura 2. Evaluarea de către studenți a calității competențelor practice

Sursă: elaborat de autor

Prin generalizarea celor expuse mai sus, deja la această etapă a cercetării putem deduce asupra existenței unor probleme legate de calitatea competențelor oferite în cadrul programelor de studii investigate. Astfel, rezervele identificate în calitatea cunoștințelor și deprinderilor practice reprezintă un prim indice al deficiențelor în asigurarea dimensiunii curriculare și pedagogice a inovației procesului de formare inițială cu referire la programele vizate, ceea ce, la rândul său, diminuează performanța acestuia. În vederea confirmării acestui raționament, se prezintă în continuare rezultatele evaluării de către respondenți a măsurii în care competențele oferite corespund necesităților pieței muncii (figurile 3 și 4).

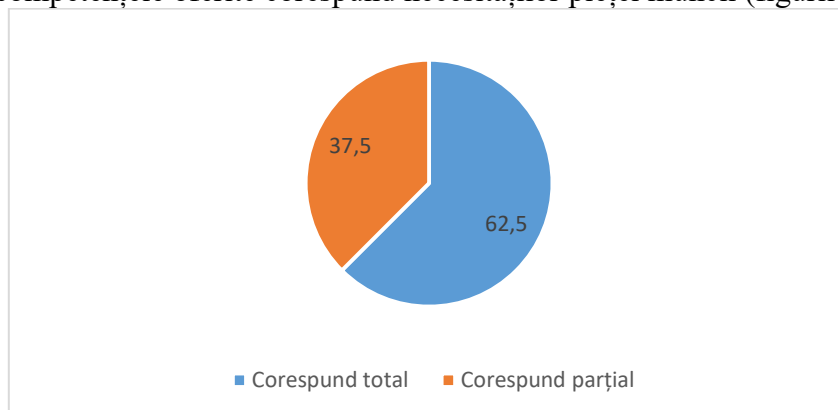

Figura 3. Evaluarea de către reprezentanții mediului de afaceri a măsurii în care competențele oferite corespund necesităților pieței muncii

Sursă: elaborat de autor

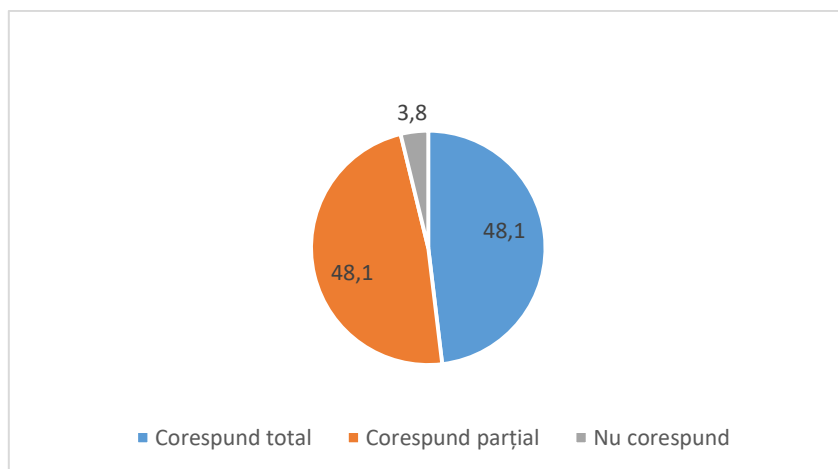

Figura 4. Evaluarea de către studenți a măsurii în care competențele oferite corespund necesităților pieței muncii

Sursă: elaborat de autor

Din datele expuse în figurile 3 și 4 este evidentă recunoașterea de către ambele grupe de respondenți a unor divergențe între calitatea competențelor oferite viitorilor specialiști și necesitățile pieței muncii. Tot odată, constatăm o poziție mai critică a studenților, 3,8% din respondenți declarând că competențele oferite nu corespund așteptărilor pieței muncii.

Pentru a putea aprecia măsura în care se asigură dimensiunea organizațională a inovației în cadrul programelor de studii cercetate, vom prezenta în continuare rezultatele evaluării de către respondenți a nivelului de încadrare în activități de cercetare, precum și a calității comunicării cu cadrele științifico-didactice. Astfel, în timp ce 87,1% din studenți consideră că activitatea de cercetare realizată de ei poate fi apreciată cu calificativele „excelent” și „bine”, 12% au pledat pentru calificativul „satisfăcător”, iar 0,9% din respondenți – pentru

calificativul „slab”. În același timp s-a constatat că 3,7% din respondenți nu consideră activitatea de cercetare importantă pentru a avea performanțe la locul de muncă.

Pe de altă parte, 25% din reprezentanții mediului de afaceri au oferit calificativul „excelent” activităților de cercetare și inovare realizate de studenți, în timp ce 75% au oferit calificativul „bine”. Necesitatea activității de cercetare și inovare ca factor al performanței la locul de muncă a fost recunoscută de către 100% din reprezentanții mediului de afaceri.

Cu referire la calitatea comunicării cu cadrele științifico-didactice ca instrument indispensabil al procesului de formare a competențelor inovative, constatăm că dacă 91,6% din studenți au apreciat-o cu calificativele „excelent” și „foarte bine”, 5,6% o consideră satisfăcătoare, iar 2,8% au oferit calificativul „slab”. Existența unor zone de îmbunătățire la acest aspect reflectă de fapt necesitatea de a identifica instrumente mai eficace de motivare a studenților, tehnologii mai bune de predare-învățare, modalități mai sofisticate de organizare a ghidării studiului individual, toate acestea reprezentând instrumente didactice de predare-învățare-evaluare care sunt percepute de studenți ca mod prin care se comunică.

Fără a pretinde la o abordare exhaustivă a dimensiunilor inovației în cadrul programelor de studii cercetate, putem afirma asupra existenței unor rezerve considerabile de optimizare a procesului educațional prin abordarea cu mai multă scrupulozitate a fiecărei dimensiuni. În acest context, vom evidenția și faptul că studenții antrenați în sondaj au evidențiat și o serie de direcții de îmbunătățire a acestui aspect, propunând de a fi incluse în conținutul de studiu următoarele subiecte: inovații în agricultură, digitalizarea agriculturii, tehnologii eco-prietenoase, cercetarea metodelor noi de sustenabilitate, dar și creșterea numărului de ore de instruire practică, realizarea mai multor ore de instruire practică pe teren, ultimele referindu-se la dimensiunea organizațională a învățământului inovativ.

Concluzii

Fiind recunoscută semnificația inovației în învățământ ca factor al inovației în sectoare, se constată totuși existența unor deficiențe în dimensiunile acesteia (curriculară, pedagogică și organizațională). Astfel, prin sinteza opiniilor studenților a cinci programe de studii de licență cu profil agrar, precum și a angajatorilor din domeniul aferent deducem asupra necesității următoarelor acțiuni orientate la optimizarea valențelor inovative ale procesului de formare profesională:

- actualizarea continuă a competențelor oferite prin racordarea permanentă la necesitățile sectoarelor;
- atragerea mai activă a studenților în activități de cercetare-inovare;
- revederea tehnologiilor didactice aplicate, selectarea celor mai relevante instrumente de predare-învățare-evaluare în scopul stimulării procesului de formare a spiritului inovativ, competențelor de abordare inovativă a problemelor practice;
- optimizarea dimensiunii organizatorice a procesului educațional, inclusiv prin revederea ponderii orelor de instruire practică și a modalităților de realizare a acestora.

BIBLIOGRAFIE

1. Bécard, J. P., L'enseignement supérieur et les innovations pédagogiques: une récénsion des écrits, „Revue des sciences de l'éducation”, Vol. XXVII, nr. 2, 2001, www.persee.com
2. Lehto, A., Kairiso-Mentanen, L. & Penttilä, T., 2011. Towards innovation pedagogy. A new approach to teaching and learning for universities of applied sciences. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522161697.pdf>
3. Neagu, G. Inovația în învățământ. Calitatea vieții, nr. 1–2, 2009, p. 110–121. <https://www.revistacalitatevietii.ro/oldrcv/2009/CV-1-2-2009/CV-1-2-2009.pdf>
4. The European Year Creativity and Innovation 2009. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_09_498